

Mojmír HRÁDEK, Ireneusz MALIK

DENDROCHRONOLOGICKÉ ZÁZNAMY MORFOLOGICKÝCH TRANSFORMACÍ NIVY DESNÉ ZA POSLEDNÍCH 150 LET, HRUBÝ JESENÍK (ČESKÁ REPUBLIKA)

Při výzkumu erozních povodňových koryt v údolní nivě řeky Desné u Loučné byla v její břehové části nalezena podobná, zjevně však starší koryta porostlá listnatými dřevinami. Na kmenech některých stromů byla patrná poranění způsobená balvany, plovoucími kmeny nebo ledovými krami nesenými některou z minulých povodní. Tato poranění vedla k redukci letokruhů v poraněných částech kmenů nebo naopak k jejich náhlému nárůstu. Osm vzorků z jader kmenů a dva z kořenů stromů rostoucích v nivě bylo odebráno k určení stáří koryt a erozních událostí za povodní, které je vytvořily. Výsledky dendrochronologického výzkumu byly porovnávány s historickými a hydrologickými údaji. Výsledky analýz ukázaly, že systém starších paleokoryt vznikl pravděpodobně za velké povodně v roce 1897. Ke změnám morfologie těchto koryt došlo i za povodní v roce 1921, kdy mnoho stromů odumřelo a u přeživších došlo k prudkému nárůstu. K redukci letokruhů u stromů došlo po povodních v roce 1938 a 1947. Dendrochronologické výsledky naznačují, že k transformaci nivy Desné došlo v první polovině padesátých let minulého století a také ve druhé polovině 60. let. Naposledy byla niva transformována v roce 1997, kdy také došlo k erozi břehů paleokoryt a obnažení některých kořenů.

Jaromír KOLEJKA

FYZICKÁ GEOGRAFIE A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ – AKTUÁLNÍ VÝZVA PRO APLIKOVANÝ GEOGRAFICKÝ VÝZKUM

V příspěvku jsou uvedeny možnosti, kterými může fyzická geografie přispět k zefektivnění krizového řízení v etapě prevence, plánování zásahu, operativního řešení události, krátko- a střednědobých opatření a dlouhodobé mitigace. Rozpracována je klasifikace škodlivých jevů v prostředí z hlediska vnímání účastníky, původu, výskytu a časoprostorových projevů, vč. měřítka. Jsou popsány dosavadní způsoby geografické datové a poznatkové podpory krizového managementu (KM) a jejich využití na jednotlivých úrovních činnosti KM. Je zdůrazněna důležitost takové prezentace fyzick-geografické podpory KM, která je pochopitelná široké veřejnosti.

Jan MUNZAR, Stanislav ONDRÁČEK, Tomáš ŘEHÁNEK

POVODEŇ V SRPNU 1880 – JEDNA Z NEJVĚTŠÍCH PŘÍRODNÍCH KATASTROF 19. STOLETÍ NA OSTRAVSKU (ČESKÁ REPUBLIKA)

Povodeň v srpnu 1880 patří vedle záplav v létě 1813 k největším živelným pohromám v povodí Odry v 19. století, pravděpodobně srovnatelným s povodňovou katastrofou z července 1997. Zpustošila Ostravsko a nadlouho se stala časovým mezníkem pro tamní obyvatele, kteří dělili čas na dobu před jejím výskytem a po ní. V příspěvku je pojednáno o příčinách, průběhu, regionálním rozsahu a následcích této přírodní pohromy.

Darko OGRIN

VLIV KLIMATICKÝCH PODMÍNEK NA MOŽNOST ROZŠÍŘENÍ PĚSTOVÁNÍ OLIV VE SLOVINSKÉ ISTRII

V jihozápadní části Slovinska rostou olivovníky při severní klimatické hranici pro tuto plodinu a jsou tudíž periodicky ohrožovány silnými mrazy. Ve 20. století byla průměrná délka období opakování mrazů 20 let a v 18. století, které se považuje za chladnější, to bylo 10 až 15 let. Přes toto riziko periodicky se opakujících mrazů je pěstování oliv významnou a ziskovou ekonomickou činností, která se neustále rozvíjí díky rostoucí poptávce po olivovém oleji v posledních několika desetiletích. Analýza topoklimatických podmínek pro olivovníky ukázala, že kapacity stávajících ploch pěstování oliv jsou postačující pro minimálně zdvojnásobení plochy olivových hájů. Rozšíření ploch za hranice tradičního areálu však může být diskutabilní, a to i přes předpovídané oteplování klimatu, neboť tytéž prognózy rovněž předpovídají větší možnost přírodních katastrof, mrazy nevyjímaje.

Milan TRIZNA

MODELOVÁNÍ ODTOKU A JEHO PROSTOROVÉ VARIABILITY V ZÁVISLOSTI NA VYUŽÍVÁNÍ KRAJINY

Tuto úvodní studii je možno rozdělit na dvě základní části. První část přináší stručný přehled stanovisek různých autorů na tuto problematiku, přičemž zdůrazňuje, že přímý povrchový odtok vody je jednou z komponent celkového odtoku. Dostatek pozornosti je věnován modelování odtoku s důrazem na geograficky orientované modely srážek a odtoku. Druhá část studie se zabývá simulací nejrůznějších případů dešťových srážek a jejich odtoku ve vybraných povodích na území Slovenska.

Pro některá povodí bylo použito Modelu zemědělského nebodového zdroje znečištění (Agricultural Non-Point Source Pollution Model AGNPS), jiná povodí byla modelována pomocí metody CN-křivky, která je interní součástí mnoha modelů včetně AGNPS. Doporučení týkající se aplikace tohoto metodického postupu v praktickém plánování využití krajiny jsou uvedeny v závěru studie.

RECENZE

Evžen QUITT: ATLAS PODNEBÍ ČESKA